

Vergaderjaar 1990-1991

22 178

Bepalingen inzake arbeid verricht in verband met de mijnbouw op de Noordzee (Wet arbeid mijnbouw Noordzee)

A

I. WIJZIGINGEN IN HET WETSVORSTEL

1. In het opschrift en in de «considerans» stond in plaats van «in verband met de mijnbouw op de Noordzee»: «op mijnbouwinstallaties op het continentale plat onder de Noordzee buiten de territoriale wateren».

2. In de aanhef en in artikel 12 luidde de Citeertitel: «Wet arbeid mijnbouwinstallaties Noordzee».

3. In het eerste lid van artikel 1, onder a, kwam het begrip «verkenningsonderzoek» niet voor:

voorts luidde onderdeel c. als volgt: «C. «werknemer»: een persoon die krachtens een arbeidsovereenkomst arbeid verricht op een mijnbouwinstallatie.».

Het tweede lid van artikel 1 luidde als volgt: «2. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen mede als werknemer worden aangewezen personen, die, anders dan op mijnbouwinstallaties of zeeschepen, krachtens een arbeidsovereenkomst arbeid verrichten op het continentaal plat onder de Noordzee buiten de territoriale wateren ten behoeve van het instellen van een opsporingsonderzoek of het winnen van delfstoffen.

Het derde lid van dit artikel ontbrak.

4. In artikel 2 ontbrak in de eerste

OORSPRONKELIJKE TEKST VAN HET WETSVORSTEL EN VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING ZOALS VOORGELEGD AAN DE RAAD VAN STATE EN VOOR ZOVER NADIEN GEWIJZIGD

volzin de zinsnede: «daarop betrekking hebbende.».

5. In artikel 10, tweede lid, stond in plaats van «op het continentaal plat»: «op mijnbouwinstallaties».

II. LIJST VAN WIJZIGINGEN IN DE MEMORIE VAN TOELICHTING

1. De memorie van toelichting bevatte een paragraaf 10. «Rapport van de Raad van de Waterstaat» met de volgende inhoud: «Op 12 april 1985 is door de Raad van de Waterstaat een rapport uitgebracht met betrekking tot de rechtspositie van werknemers op mijnbouwinstallaties op het Nederlandse deel van het continentaal plat. Deze Raad heeft zich op verzoek van het kabinet belast met de procedure van inspraak en externe advisering over het Noordzeebeleid in het algemeen (zie witte stukken Tweede Kamer 17 048, nr. 1).

Het rapport van de Raad houdt, kort gezegd, het volgende in. De Raad beveelt aan om, met name met het oog op die werknemers op wier dienstbetrekking niet de Nederlandse of een daarmee vergelijkbare arbeidswetgeving van toepassing is, een wettelijke minimumregeling van de arbeidsvoorwaarden tot stand te brengen, met in ieder geval een regeling van een ontslagbescherming en van een minimum beloning.

Daarnaast zouden werkgevers en werknemers (organisaties) afspraken dienen te maken met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden, al dan niet vooruitlopend op verdere fasen van wetgeving. Het wetsvoorstel volgt op de belangrijkste punten de aanbevelingen van de Raad van de Waterstaat». Deze paragraaf is vervangen door de tweede alinea van paragraaf 1. «Inleiding».

2. De tekst van de zesde alinea van paragraaf 1. «Inleiding» ontbrak.

3. In de laatste alinea van paragraaf 1. «Inleiding» luidde de passage beginnende met de woorden «De omstandigheid dat arbeid op mijnbouwinstallaties» tot «ingevolge de werknemers- en volksverzekeringen.» als volgt: «De omstandigheid dat arbeid op mijnbouwinstallaties op het continentale plat doorgaans buiten het Nederlandse grondgebied (met inbegrip van de territoriale zee) wordt verricht brengt met zich mee, dat ten aanzien van niet in Nederland woonachtige werknemers er geen verzekeringsplicht bestaat ingevolge de werknemers- en volksverzekeringen.».

4. In paragraaf 2. «Bepaalde opzet van het voorstel» luidde de eerste drie alinea's als volgt: «Bij de opzet van het voorstel is allereerst overwogen, dat het Nederlandse deel van het continentaal plat dat zich uitstrekt buiten de Nederlandse

territoriale zee geen Nederlands territorium is, zodat met het van toepassing verklaren van de Nederlandse wetgeving mede op volkenrechtelijke gronden noodzakelijkkerwijs terughoudendheid moet worden betracht. De door Nederland aldaar uit te oefenen rechtsmacht is functioneel beperkt, d.w.z. moet in verband staan met de exploratie en de exploitatie van de daar aanwezige natuurlijke rijkdommen. Verder is van belang, dat een aantal werkgevers en werknemers, gelet op de aard van de werkzaamheden (exploratie bijvoorbeeld), slechts gedurende korte tijd of voor bepaalde vaste periodes van beperkte duur op het Nederlandse deel van het continentaal plat werkzaam is en daarna zijn activiteiten weer naar elders verplaatst. Met andere woorden: het komt voor dat de arbeid op het continentaal plat buiten de territoriale wateren slechts zwakke aanknopingspunten van tijdelijke aard heeft met de Nederlandse rechtsfeer. Het wetsvoorstel beoogt slechts die werknemers te beschermen wier arbeidsverhouding voldoende sterke internationale privaatrechtelijke aanknopingspunten heeft met de Nederlandse rechtsorde.

Het ligt voor de hand, voor wat de internationaal privaatrechtelijke aspecten van die situaties betreft aan te sluiten bij de arbeidsrechtelijke bepalingen van het Verdrag van Rome van 19 juli 1980 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (Trb. 1980, nr. 156), dat onlangs ter goedkeuring aan de Staten-Generaal is voorgelegd (Voorstel van rijkswet, nr. 21 059 (R 1365)) en dat na de aanvaarding door het Koninkrijk in werking zal treden tussen zeven Lid-Staten van de Europese Gemeenschappen. Zie daarvoor in het bijzonder de toelichting op artikel 2 hierna.»;

voorts, zijn de twee laatste volle alinea's van deze paragraaf in de plaats gekomen van de oorspronkelijke laatste alinea, welke luidde als volgt:

«Wij hebben gemeend, vooralnog het advies van de Stichting op dit punt niet te moeten volgen.

Uitbreiding van de werkingsfeer tot offshore-werknemers op schepen, anders dan op boorschepen die een rol spelen bij de olie- en gaswinning, stuit op volkenrechtelijke bezwaren. Het verdrag van Genève inzake het Continentaal Plateau kent de

kuststaat soevereine rechtsmacht toe met betrekking tot de exploratie en exploitatie van de natuurlijke rijkdommen op het continentaal plat. Voorzover het schepen onder vreemde vlag betreft, wordt daarmee inbreuk gemaakt op het recht van een vreemde vlaggestaat, dat de rechtspositie van de opvarenden beheerst. Het Verdrag van Genève inzake de Volle Zee bepaalt namelijk, dat schepen op volle zee – en daartoe moeten de wateren boven het continentaal plat worden gerekend – uitsluitend zijn onderworpen aan de rechtsmacht van de vlaggestaat, tenzij anders is bepaald in internationale verdragen of in genoemd verdrag zelf.

In dit verband is voorts van belang de motie van het lid Vreugdenhil c.s. (Kamerstukken II 1988–1989, 20 603, nr. 14) inzake toepassing van de Nederlandse wetgeving op installaties en andere inrichtingen op het Nederlandse plat, in verband met de rechtspositie van de aldaar werkzame personen. Ter uitvoering van die motie wordt momenteel een notitie voorbereid, waarin met name aandacht zal worden besteed aan de vraag in welke omvang wetgevend soevereiniteit kan worden uitgeoefend ten aanzien van het Nederlandse deel van het continentale plat. In dat kader zal tevens een nader regeringsstandpunt worden bepaald over de door de Stichting van de Arbeid geadviseerde uitbreiding van de onderwerpelijke wettelijke regeling tot offshore-werknemers op schepen niet zijnde mijnbouwinstallaties.».

5. In paragraaf 4. «Standpunt inzake sociale verzekering offshore-werknemer» luidden de eerste vier alinea's van deze paragraaf als volgt: «Voor wat betreft de sociale zekerheidspositie van de offshore-werknemer op wat langere termijn is nog van belang het standpunt dat is neergelegd terzake in de beleidsnota over een structurele herziening van de kring van verzekerden voor de volksverzekeringen (Kamerstukken II 1985–1986, 19 615, nr. 1). Dat standpunt wordt door het huidige kabinet overgenomen. Het is als volgt geformuleerd:

«Werknemer in de zin van de werknemersverzekeringen (ZW, WAO, WW) is degene, die in Nederland de dienstbetrekking vervult, of – indien de dienstbetrekking buiten ons land wordt vervuld – in Nederland woont, terwijl

zijn werkgever eveneens hier woont. De verzekering ingevolge de volksverzekeringswetten is gebaseerd op het ingezetenschap en de regel dat men verzekerd is in het land waar men werkt; de plaats van vestiging van de werkgever is volgens deze wetten niet relevant. Wonen wordt naar de omstandigheden beoordeeld. Op grond van vorenstaande definities zullen reeds vele werknemers op de booreilanden verzekerd zijn ingevolge de werknemersverzekeringen, omdat zij en hun werkgever in Nederland wonen en ingevolge de volksverzekeringen, enkel op grond van hun ingezetenschap.

Inmiddels zijn in het kader van de herziening van het stelsel van sociale zekerheid door de Tweede Kamer der Staten-Generaal amendementen aanvaard, die een uitbreiding van de verzekering ingevolge de werknemersverzekeringen beogen (Tweede Kamer, vergaderjaar 1985–1986, 19 261, nr. 20, voor wat betreft de nieuwe WW, en 19 383, nr. 44, voor wat betreft de WAO en ZW). Deze amendementen strekken ertoe de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid te bevoegden te geven specifieke groepen, zoals offshore-werkers, onder de voornoemde wetten te brengen. Vastgesteld wordt, dat het op grond van het Verdrag inzake het Continentaal Plateau aan Nederland toekomende gedeelte van het continentale plat niet behoort tot het Nederlandse grondgebied.

Derhalve is bij arbeid op booreilanden sprake van buiten het Rijk verrichte arbeid, hetgeen ten aanzien van niet in Nederland wonende werknemers de aanwezigheid van verzekeringsplicht ingevolge de werknemers- en volksverzekeringen uitsluit. De huidige internationale aanwijzingsregels strekken zich niet uit tot het gebied in kwestie.

Het kabinet acht een regeling van de sociale verzekeringspositie voor werknemers op booreilanden noodzakelijk. Het vraagt zich echter af of voor de hiervoor bedoelde restgroep – het is niet bekend om hoeveel personen het gaat – een wettelijke regeling op nationaal niveau getroffen moet worden, bij voorbeeld door de bestaande wooneisen of de voorwaarde dat de dienstbetrekking binnen Nederland moet worden vervuld ter zijde te stellen. Uit oogpunt van de hiervan uitgaande precedentwerking acht het

dit vooralsnog geen wenselijke oplossing.»; voorts luidde de laatste volzin van de zevende alinea: «Het kabinet zal op de kortst mogelijke termijn in dit verband initiatieven ontplooiën.».

6. In de eerste alinea van paragraaf 6. «Ontslagbescherming; de toepassing van het BBA 1945», luidde de derde volzin als volgt: «Het BBA 1945 is een voorschrift ter regeling van de sociaal-economische verhoudingen in Nederland en in het bijzonder van de Nederlandse arbeidsmarkt en in wijder verband, het Nederlandse sociale verzekeringsstelsel.».

7. In de tweede volzin van paragraaf 7. «Aanvullende afspraken tussen sociale partners. Collectieve arbeidsovereenkomsten» luidde de zin tussen de twee gedachtenstreepjes als volgt: « – behalve een wettelijke regeling van de rechtspositie en de arbeidsvoorwaarden –».

8. Van paragraaf 10 (oorspronkelijk paragraaf 11) luidde de tekst na de eerste volzin als volgt: «Wij betwijfelen of een algemeen evaluatie-onderzoek wel een betrouwbaar beeld van de praktijk zal kunnen opleveren. De internationale en steeds wisselende arbeidsverhoudingen op het continentale plat zullen bedoeld algemeen onderzoek naar ons oordeel ernstig bemoeilijken en wellicht zelfs onmogelijk maken. Een voortdurende alertheid op signalen uit de offshore inzake knelpunten op het gebied van de rechtspositie en de arbeidsvoorwaarden, bij alle betrokken (overheids)instanties en maatschappelijke groeperingen is naar onze mening gewenst. Afhankelijk van eventuele aldus gesignaleerde knelpunten zal dan – zo nodig na gericht aanvullend onderzoek – kunnen worden beoordeeld of aanpassing van de wettelijke regeling nodig is.».

9. In de eerste alinea van de toelichting op artikel 1 luiden de tweede volzin en de tekst na de derde volzin als volgt: «De werkingsfeer van de wet wordt beperkt tot personen die arbeid verrichten op mijnbouwinstallaties, zoals dat begrip in het Mijnreglement continentaal plat wordt gedefinieerd en «De beperking tot mijnbouwinstallaties vloeit tevens voort uit het Verdrag van Genève inzake het continentaal plateau, dat slechts ten aanzien van mijnactiviteiten rechtsmacht toekent. Het werkingsgebied

van de voorgestelde wettelijke regeling is beperkt tot het deel van het Nederlandse continentale plat onder de Noordzee dat buiten de territoriale zee is gelegen. Daarbinnen geldt voor de rechtspositie van werknemers die arbeid verrichten op mijnbouwinstallaties het Nederlandse recht in beginsel in volle omvang. Er is geen reden om voor dat gebied speciale regelingen te geven.».

10. De tekst van de tweede tot en met vijfde alinea in de toelichting op artikel 1 ontbrak, evenals de tekst van de verdere toelichting op dit artikel na de woorden: «werknemers op booreilanden» in de laatste volzin van de zesde alinea.

11. Aan het einde van de eerste alinea van de toelichting op artikel 2 volgde na «(Verdrag van Rome van 19 juli 1980, Trb. 156)» de navolgende tekst: «Ook het Koninkrijk zal binnen afzienbare tijd de inhoud van dit verdrag in zijn recht hebben opgenomen (zie voorstel van rijkswet 21 059 (R 1365). Het Verdrag zal daarmee tevens in werking zijn getreden.»; de zesde alinea bevatte een tweede volzin, welke luidde als volgt: «De redactie is ontleend aan het advies van de Staatscommissie voor het internationaal privaatrecht».

12. In de zevende alinea van de toelichting op artikel 3 stond in plaats van «teruggebracht»: «weggecontracteerd».

13. In de toelichting op artikel 4. luidde de vijfde alinea als volgt: «De verzekering heeft slechts betrekking op het risico van ziektekosten van de werknemer zelf en niet (anders dan in de Ziekenfondswet) zijn gezinsleden. De zorgplicht van de werkgever behoeft zich niet verder uit te strekken. Of en welke gezinsleden de werknemer heeft zal zich veelal aan de waarneming van de werkgever onttrekken. Hij lijkt mitsdien niet redelijk de werkgever voor anderen dan de werknemer zelf verantwoordelijkheid te laten dragen.».

14. In de toelichting op artikel 10 werd in de eerste alinea «tussen haakjes» verwezen naar de artikelen 125a en 15b; voorts, luidde de vierde volzin van de tweede alinea als volgt: «Laatstgenoemde kantonrechter heeft aldus de gelegenheid ook in die gevallen als gespecialiseerde rechter kennis te nemen van de geschillen met betrekking tot arbeid op mijnbouwinstallaties en de toepassing van deze wet.»; in de

vijfde alinea stond na de huidige laatste volzin nog de volgende tekst: «Indien de schuldenaar ook daar geen verhaal biedt, kan een vonnis slechts ten uitvoer worden gelegd, indien met het land, waar verhaal wel mogelijk zou zijn, daaromtrent een verdragsregeling geldt. In het bijzonder kan worden gedacht aan het zoëven reeds vermelde E.E.G.-Executieverdrag. Overigens kan een dergelijk gebrek aan executiemogelijkheden zich onder omstandigheden ook voordoen met betrekking tot dienstbetrekkingen, die in Nederland zelf worden verricht.»; de zesde alinea bevatte aan het einde de volgende volzin: «Zouden dergelijke geschillen zich ooit voordoen, dan zullen zij volgens de daartoe gebruikelijke procedures en eventueel door de (internationale) rechter moeten worden beslist.».